

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PRIIT PIKAMÄE
8 päivänä kesäkuuta 2023¹

Asia C-125/22

X,

Y ja

heidän kuusi alaikäistä lastaan

vastaan

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

(Ennakkoratkaisupyyntö – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Haagin alioikeus, Hertogenboschin istuntopaikka, Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö – Turvapaikka-asioita ja toissijaista suojelua koskeva yhteinen politiikka – Direktiivi 2011/95/EU – Toissijaisen suojelun myöntämisen edellytykset – 15 artikla – Hakijan asemalle ja henkilökohtaisille olosuhteille sekä alkuperämaan yleisille olosuhteille ominaisten seikkojen huomioon ottaminen – Humanitaariset olosuhteet

I Johdanto

1. Tämä Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenboschin (Haagin alioikeus, Hertogenboschin istuntopaikka, Alankomaat) SEUT 267 artiklan nojalla esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU² 15 artiklan tulkintaa.

2. Pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä aviopuolisot X ja Y ja heidän kuusi alaikäistä lastaan, jotka kaikki ovat Libyan kansalaisia (jäljempänä yhdessä kantajat), ja toisaalta Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (oikeus- ja turvallisuusministeriön valtiosihteeri, Alankomaat; jäljempänä Staatssecretaris) ja joka koskee jälkimmäisen päätöstä hylätä kantajien kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset. Käsiteltävässä asiassa keskeinen kysymys on se, voivatko kantajat saada direktiivissä 2011/95 tarkoitettua toissijaista suojelua.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² EUVL 2011, L 337, s. 9.

3. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää lähinnä täsmentämään, miten yhtäältä hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet ja toisaalta alkuperämaan yleiset olosuhteet on otettava huomioon tutkittaessa hakemusta direktiivin 2011/95 15 artiklan kannalta. Lisäksi se haluaa selvittää, onko myös humanitaariset olosuhteet otettava tietyin edellytyksin huomioon arvioitaessa sitä, onko hakijalla oikeus toissijaiseen suojeluun. Käsiteltävässä asiassa annettavalla tuomiolla, jossa unionin tuomioistuin tulkitsee yhteisiä perusteita, joiden nojalla kansainvälistä suojelua hakevat tunnustetaan henkilöiksi, jotka voivat saada toissijaista suojelua, lisätään oikeusvarmuutta ja edistetään Euroopan yhteistä turvapaikkajärjestelmää koskevien sääntöjen yhtenäisempää soveltamista.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Euroopan unionin perusoikeuskirja

4. Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Ihmisarvo”, määrätään seuraavaa:

”Ihmisarvo on loukkaamaton. Sitä on kunnioitettava ja suojeltava.”

5. Perusoikeuskirjan 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kielto”, määrätään seuraavaa:

”Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla.”

6. Perusoikeuskirjan 19 artiklan, jonka otsikko on ”Suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa”, 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.”

2. Direktiivi 2011/95

7. Direktiivin 2011/95 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) ’kansainvälisellä suojelulla’ pakolaisasemaa ja toissijaista suojeluasemaa, sellaisina kuin ne on määritelty e ja g alakohdassa;
- b) ’kansainvälistä suojelua saavalla’ henkilöä, jolle on myönnetty pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema, sellaisina kuin ne on määritelty e ja g alakohdassa;

--

- f) 'henkilöllä, joka voi saada toissijaista suojelua', kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa mutta jonka suhteen on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos hänet palautetaan alkuperämaahansa tai kansalaisuudettoman henkilön ollessa kyseessä entiseen pysyvään asuinmaahansa, hän joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä 15 artiklassa määriteltyä vakavaa haittaa, ja jota 17 artiklan 1 ja 2 kohta ei koske ja joka on kykenemätön tai sellaisen vaaran johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan;
- g) 'toissijaisella suojeluasemalla' kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön tunnustamista jäsenvaltiossa henkilöksi, joka voi saada toissijaista suojelua;
- h) 'kansainvälistä suojelua koskevalla hakemuksella' kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön esittämää pyyntöä saada suojelua jostakin jäsenvaltiosta, kun hakijan voidaan katsoa tarkoittavan pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa ja kun hakija ei nimenomaisesti pyydä tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jäävää muunlaista suojelua, jota voidaan pyytää erikseen;
- i) 'hakijalla' kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, joka on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, josta ei vielä ole tehty lopullista päätöstä;

--”

8. Kyseisen direktiivin II luvussa, joka koskee ”kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten arviointia”, olevassa 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Tosiseikkojen ja olosuhteiden arviointi”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat katsoa, että hakija on velvollinen esittämään mahdollisimman pian kaikki kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteiksi tarvittavat seikat. Jäsenvaltio on velvollinen yhteistyössä hakijan kanssa arvioimaan kaikki hakemukseen liittyvät olennaiset seikat.

--

3. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arviointi on suoritettava tapauskohtaisesti, ja se käsittää:

- a) kaikki alkuperämaahan silloin, kun jäsenvaltiot tekevät hakemusta koskevan päätöksen, liittyvät asiaan vaikuttavat tosiseikat – –;
- b) hakijan esittämät asiaan vaikuttavat lausumat ja asiakirjat, mukaan luettuina tiedot siitä, onko hakija joutunut tai voiko hän joutua vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa;
- c) hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet, kuten tausta, sukupuoli ja ikä, jotta voidaan arvioida, onko hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden perusteella niitä tekoja, joiden kohteeksi hakija on joutunut tai voisi joutua, pidettävä vainona tai vakavana haittana;

--

4. Se seikka, että hakija on jo joutunut vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa tai että häntä on suoraan uhattu vainolla tai tällaisella haitalla, on vakava osoitus hakijan perustellusta pelosta

joutua vainotuksi tai todellisesta vaarasta joutua kärsimään vakavaa haittaa, jollei ole perusteltua syytä olettaa, ettei tämä vaino tai vakava haitta tule toistumaan.

5. Vaikka jäsenvaltiot soveltavat periaatetta, jonka mukaan hakijan velvollisuutena on esittää kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen perusteluiksi tarvittavat seikat, ja vaikka joidenkin hakijan lausumien seikkojen tueksi ei olisi esitetty asiakirjoja tai muita todisteita, näitä seikkoja ei tarvitse todentaa, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) hakija on todella yrittänyt esittää näyttöä hakemuksensa tueksi;
- b) kaikki hakijan saatavissa olevat olennaiset seikat on esitetty ja muiden asiaan vaikuttavien seikkojen puuttumisesta on annettu tyydyttävä selitys;
- c) hakijan lausumia pidetään johdonmukaisina ja uskottavina eivätkä ne ole ristiriidassa hänen tapaukseensa liittyvien saatavilla olevien tapauskohtaisten ja yleisten tietojen kanssa;

– –

e) hakija on todettu yleisesti uskottavaksi.”

9. Kyseisen direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat”, säädetään seuraavaa:

”Vainoa harjoittavia tai vakavaa haittaa aiheuttavia toimijoita voivat olla:

- a) valtio;
- b) valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt;
- c) muut kuin valtiolliset toimijat, jos voidaan osoittaa, että a ja b alakohdassa mainitut toimijat, kansainväliset järjestöt mukaan luettuina, ovat kykenemättömiä tai haluttomia tarjoamaan 7 artiklassa määriteltyä suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan.”

10. Direktiivin 2011/95 8 artiklan, jonka otsikko on ”Suojaus alkuperämaassa”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tutkiessaan, onko hakijalla perusteltu aihe pelätä joutuvansa vainotuksi tai todellinen vaara joutua kärsimään vakavaa haittaa tai mahdollisuus saada suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan alkuperämaan jossakin osassa 1 kohdan mukaisesti, jäsenvaltioiden on tehdessään päätöksen hakemuksen johdosta kiinnitettävä huomiota alkuperämaan kyseisessä osassa vallitseviin yleisiin olosuhteisiin sekä hakijan henkilökohtaisiin olosuhteisiin 4 artiklan mukaisesti. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava, että asian kannalta merkityksellisistä lähteistä, kuten Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetulta ja Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirastolta, hankitaan täsmällisiä ja ajan tasalla olevia tietoja.”

11. Direktiivin 2011/95 V luvussa, joka koskee ”määrittelemistä henkilöksi, joka voi saada toissijaista suojelua”, olevassa 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Vakava haitta”, säädetään seuraavaa:

”Vakavalla haitalla tarkoitetaan seuraavia:

- a) kuolemanrangaistus tai teloitus; tai
- b) hakijan alkuperämaassa kokema kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus; tai
- c) siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä.”

12. Kyseisen direktiivin 18 artiklassa, jonka otsikko on ”Toissijaisen suojeluaseman myöntäminen”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on myönnettävä toissijainen suojeluasema sellaiselle kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle, joka voi saada toissijaista suojelua II ja V luvun mukaisesti.”

B Alankomaiden oikeus

13. Ulkomaalaislain kokonaisuudistuksesta 23.11.2000 annetun lain (Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000); Stb. 2000, nro 496), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 29 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Määräaikainen oleskelulupa – – voidaan myöntää ulkomaalaiselle:

- a) jolla on pakolaisasema; tai
- b) joka on osoittanut uskottavasti, että hänellä on perusteltuja syitä olettaa, että jos hänet poistetaan maasta, hän joutuu todelliseen vaaraan kärsiä vakavaa haittaa, jolla tarkoitetaan seuraavia:
 - 1°. kuolemanrangaistus tai teloitus;
 - 2°. kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus; tai
 - 3°. siviilihenkilön henkeen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuva vakava ja henkilökohtainen uhka, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä.

2. Edellä 28 §:ssä tarkoitettu määräaikainen oleskelulupa voidaan lisäksi myöntää jäljempänä luetelluille perheenjäsenille, jos he edellä 1 momentissa tarkoitetun ulkomaalaisen maahantulohetkellä kuuluivat hänen perheeseensä ja saapuivat Alankomaihin yhtä aikaa hänen kanssaan tai saapuivat hänen luokseen kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hänelle oli myönnetty – – määräaikainen oleskelulupa – –

--

4. – – määräaikainen oleskelulupa voidaan myöntää myös 2 momentissa tarkoitettulle perheenjäsenelle, joka ei ole saapunut maahan 1 momentissa tarkoitettun ulkomaalaisen luo viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tälle on myönnetty – – oleskelulupa, jos tämä perheenjäsen on hakenut tai hänen puolestaan on haettu kyseisten kolmen kuukauden kuluessa viisumia yli kolmen kuukauden oleskelua varten.”

III Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymykset

14. Pääasian kantajat X ja Y, jotka ovat aviopuolisoita, ovat lähtöisin Libyasta. He jättivät 28.1.2018 Alankomaissa kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset, myös kuuden alaikäisen lapsensa puolesta.

15. He perustelivat hakemuksiaan seuraavilla seikoilla: X kertoi työskennelleensä useita vuosia Tripolissa korkeassa asemassa olevien poliitikkojen henkivartijana. Kerran X:ää oli ammuttu, kun hän oli ollut töiden jälkeen juoksulenkillä. Luoti oli osunut häntä päähän, ja hänelle oli jäänyt luodinsirpale vasempaan poskeen. Tämän jälkeen X:ää oli uhkailtu kaksi kertaa puhelimitse, ensimmäisen kerran viiden kuukauden ja toisen kerran kahden vuoden kuluttua ampumisesta. Puhelimessa oli sanottu muun muassa, että X työskentelee hallitukselle, että hänet tapetaan ja että hänen lapsensa siepataan. X:llä on omat epäilyksensä ampujien ja uhkailijoiden henkilöllisyydestä, mutta hän ei pysty todistamaan niitä. Kantajat myös väittävät, että direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohdassa koskevassa arvioinnissa on merkitystä paitsi Libyan humanitaarisilla olosuhteilla (erityisesti juomaveden ja sähkön puute) myös sillä, että heillä on kuusi alaikäistä lasta.

16. Staatssecretaris hylkäsi kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset perusteettomina 24.12.2020 annetuilla erillisillä päätöksillä. Päätöksissä myös ilmoitettiin, ettei kantajille myönnetä tavallista oleskelulupaa eivätkä he saa maastapoistumisveloitteeseensa lykkäystä. Lisäksi Staatssecretaris päätti, että kyseiset päätökset sisältävät velvollisuuden poistua Alankomaiden alueelta ja että kantajien oli noudatettava sitä neljän viikon määräajassa.

17. Kantajat nostivat Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenboschissa kanteen päätöksistä, joilla heidän kansainvälistä suojelua koskevat hakemuksensa oli hylätty, koska he pitivät niitä perusteettomina.

18. Kyseinen tuomioistuin on epävarma direktiivin 2011/95 15 artiklan tulkinnasta. Se pohtii, onko yhtäältä 15 artiklan b alakohdan ja toisaalta 15 artiklan c alakohdan säännöksiä arvioitava toisistaan erillään vai onko 15 artiklaa päinvastoin tulkittava siten, että kaikki olennaiset seikat, jotka koskevat sekä hakijan asemaa ja henkilökohtaisia olosuhteita että alkuperämaan yleisiä olosuhteita, on aina arvioitava kokonaisvaltaisesti ja niiden vuorovaikutus huomioon ottaen, ennen kuin selvitetään, mikä vakavan haitan ilmenemismuoto kyseisillä seikoilla voidaan näyttää toteen. Se toteaa, että päätös siitä, myönnetäänkö pääasian kantajille suojelua, riippuu näiden säännösten tulkinnasta.

19. Tästä syystä rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko direktiivin [2011/95] 15 artiklaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan g alakohdan ja 4 artiklan sekä [perusoikeuskirjan] 4 artiklan ja 19 artiklan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että kaikki olennaiset seikat, jotka koskevat sekä hakijan asemaa ja henkilökohtaisia olosuhteita että yleisiä olosuhteita alkuperämaassa, on aina tutkittava ja arvioitava kokonaisvaltaisesti ja niiden vuorovaikutus huomioon ottaen sen selvittämiseksi, tarvitseeko hakija toissijaista suojelua, ennen kuin selvitetään, mikä vakavan haitan pelätty ilmenemismuoto kyseisillä seikoilla voidaan näyttää toteen?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko hakijan aseman ja henkilökohtaisten olosuhteiden arviointi direktiivin [2011/95] 15 artiklan c alakohtaa koskevan arvioinnin, jonka osalta unionin tuomioistuin on jo täsmentänyt, että ne on otettava huomioon, yhteydessä kattavampi kuin henkilökohtaisuutta koskevan edellytyksen tutkinta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen [17.7.2008] antamassa tuomiossa NA v. Yhdistynyt kuningaskunta [(CE:ECHR:2008:0717JUD002590407)³] tarkoitetulla tavalla? Voidaanko saman toissijaista suojelua koskevan hakemuksen osalta ottaa nämä seikat huomioon sekä direktiivin [2011/95] 15 artiklan b alakohtaa että saman direktiivin 15 artiklan c alakohtaa koskevassa arvioinnissa?
- 3) Onko direktiivin [2011/95] 15 artiklaa tulkittava siten, että arvioitaessa toissijaisen suojelun tarvetta on sovellettava niin kutsuttua liukuvaa asteikkoa, jonka osalta unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että sitä on sovellettava arvioitaessa väitettä pelosta joutua kärsimään määrittelydirektiivin 15 artiklan c alakohdassa tarkoitettua vakavaa haittaa, myös arvioitaessa väitettä pelosta joutua kärsimään [direktiivin 2011/95] 15 artiklan b alakohdassa tarkoitettua vakavaa haittaa?
- 4) Onko direktiivin [2011/95] 15 artiklaa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 1 artiklan, 4 artiklan ja 19 artiklan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että humanitaariset olosuhteet, jotka ovat suora tai välillinen seuraus vakavaa haittaa aiheuttavan toimijan teoista ja/tai laiminlyönneistä, on otettava huomioon arvioitaessa sitä, onko hakijalla toissijaisen suojelun tarvetta?”

IV Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

20. Ennakkoratkaisupyyntö, joka on päivätty 22.2.2022, saapui samana päivänä unionin tuomioistuimen kirjaamoon.

21. Pääasian kantajat, Alankomaiden, Belgian, Saksan ja Ranskan hallitukset sekä Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa mainitussa määräajassa.

22. Pääasian kantajien edustajat sekä Alankomaiden hallituksen ja komission asiamiehet esittivät suullisia huomautuksia 23.3.2023 pidetyssä istunnossa.

³ Jäljempänä tuomio NA v. Yhdistynyt kuningaskunta.

V Oikeudellinen arviointi

A Alustavat huomautukset

23. Kansainvälisen suojelun alalla keskeiset kansainväliset oikeudelliset välineet ovat – erityisesti siltä osin kuin on kyse pakolaisasemasta ja palauttamiskiellon periaatteesta – 28.7.1951 tehty pakolaisten oikeusasemaa koskeva Geneven yleissopimus ja siihen 31.1.1967 tehty pöytäkirja.⁴ Direktiivillä 2011/95 unionissa otettiin käyttöön uusi suojelun muoto, ”toissijainen suojelu”. Koska unionin lainsäätäjät on antanut tämän direktiivin erityisesti SEUT 78 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla, se kuuluu yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää koskeviin toimenpiteisiin, joihin sisältyy ”yhdenmukainen toissijaisen suojelun asema kolmansien maiden kansalaisille, jotka eivät saa turvapaikkaa unionissa mutta *jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua*” (kursivointi tässä).

24. Direktiivin 2011/95 2 artiklan f alakohdan mukaan ”henkilöllä, joka voi saada toissijaista suojelua” tarkoitetaan ”kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa mutta jonka suhteen on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos hänet palautetaan alkuperämaahansa tai kansalaisuudettoman henkilön ollessa kyseessä entiseen pysyvään asuinmaahansa, hän *joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä 15 artiklassa määritellyä vakavaa haittaa*” (kursivointi tässä). Kyseisessä säännöksessä säädetään kolmesta eri tyyppistä vakavaa haittaa, joiden olemassaolo on omiaan johtamaan toissijaisen suojeluaseman myöntämiseen henkilölle, johon ne kohdistuvat. Kyseessä ovat kuolemanrangaistus (a alakohta), hakijan alkuperämaassa kokema kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus (b alakohta) ja siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä (c alakohta).

25. Direktiivi 2011/95 vahvistetaan siten yhteiset perusteet, joiden nojalla kansainvälistä suojelua hakevat määritellään henkilöiksi, jotka voivat saada toissijaista suojelua, ja varmistetaan näin, että kaikki jäsenvaltiot soveltavat näitä perusteita. Kuten unionin tuomioistuin on perustellusti todennut, direktiivillä pyritään ottamaan käyttöön *yhtenäinen toissijaista suojelua koskeva järjestelmä*.⁵ Kansallisten viranomaisten tehtävä on arvioida tosiseikat ja määrittää oikeuskäytännöstä ilmenevien tulkintaohjeiden perusteella, täytyvätkö nämä perusteet käsiteltävässä asiassa. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma direktiivin 15 artiklan tulkinnasta ja toteaa, että kyseisten perusteiden soveltamiskäytännöt ovat epäyhtenäisiä, mielestäni unionin tuomioistuimen on välttämätöntä lausua käsiteltävässä asiassa esitetyistä ennakkoratkaisukysymyksistä mahdollisimman selvästi, jotta varmistetaan yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää koskevien sääntöjen yhtenäinen soveltaminen.

26. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuimelta selvennystä lähinnä siihen, miten yhtäältä hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet ja toisaalta alkuperämaan yleiset olosuhteet on otettava huomioon arvioinnissa, jonka perusteella päätetään, voidaanko hakijalle myöntää direktiivin 2011/95 15 artiklassa säädettyä toissijaista suojelua (ensimmäinen, toinen ja kolmas ennakkoratkaisukysymys). Kyseinen tuomioistuin haluaa lisäksi

⁴ Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, joka allekirjoitettiin Genevessä 28.7.1951 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)), sellaisena kuin se on muutettuna New Yorkissa 31.1.1967 tehdyllä pakolaisten oikeusasemaa koskevalla pöytäkirjalla.

⁵ Tuomio 10.6.2021, Saksan liittotasavalta (Vakavan ja henkilökohtaisen vaaran käsite) (C-901/19, EU:C:2021:472, 22 kohta).

selvittää, onko myös humanitaariset olosuhteet otettava tietyin edellytyksin huomioon arvioitaessa sitä, onko hakijalla oikeus toissijaiseen suojeluun (neljäs ennakkoratkaisukysymys). Nämä ennakkoratkaisukysymykset käsitellään jäljempänä siinä järjestyksessä kuin ne on esitetty.

B Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

27. Ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 2011/95 15 artiklaa, luettuna yhdessä sen 2 artiklan g alakohdan ja 4 artiklan sekä perusoikeuskirjan 4 artiklan ja 19 artiklan 2 kohdan kanssa, tulkittava siten, että sen määrittämiseksi, onko hakija vaarassa joutua kärsimään jotakin 15 artiklassa mainittua vakavaa haittaa, toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on ensin tutkittava järjestelmällisesti kaikki olennaiset seikat, jotka koskevat sekä hakijan asemaa ja henkilökohtaisia olosuhteita että yleisiä olosuhteita alkuperämaassa, ennen kuin selvitetään, mikä vakavan haitan ilmenemismuoto kyseisillä seikoilla voidaan näyttää toteen.

1. Velvollisuus suorittaa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tapauskohtainen arviointi, jossa otetaan huomioon kaikki alkuperämaahan liittyvät asiaan vaikuttavat tosiseikat sekä hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet

28. Ensin on muistutettava, kuten direktiivin 2013/32/EU⁶ 10 artiklan 3 kohdasta ilmenee, että kyseisen jäsenvaltion määrittävän viranomaisen kansainvälistä suojelua koskevista hakemuksista tekemät päätökset perustuvat hakemusten asianmukaiseen tutkintaan, sellaisena kuin se määritetään kyseisessä säännöksessä. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkinta määrittävässä viranomaisessa, jolla on tähän erityisesti tarkoitettut voimavarat ja alaan erikoistunut henkilöstö, on olennainen vaihe direktiivillä 2013/32 käyttöön otetuissa yhteisissä menettelyissä.⁷

29. Lisäksi on huomautettava, että direktiivin 2011/95 4 artiklan 3 kohdan mukaan *kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arviointi on suoritettava ”tapauskohtaisesti”*, ja se käsittää muun muassa kyseisessä artiklassa mainitut seikat.⁸ Kyseisen artiklan 3 kohdan a alakohdassa viitataan ”kaikkiin alkuperämaahan liittyviin asiaan vaikuttaviin tosiseikkoihin” ja c alakohdassa ”hakijan asemaan” ja ”henkilökohtaisiin olosuhteisiin”. Kyseistä säännöstä sovelletaan myös arvioitaessa kysymystä siitä, onko hakijalle myönnettävä toissijainen suojeluasema silloin, kun häntä ei voida pitää pakolaisena. Vaikka siis kansainvälistä suojelua koskevassa hakemuksessa ei vedota hakijan henkilökohtaisille olosuhteille ominaisiin seikkoihin, *kyseisessä säännöksessä edellytetään, että hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet otetaan silti huomioon.*

30. Lisäksi on huomautettava, että – toisin kuin Ranskan hallitus väittää – direktiivin 2011/95 15 artiklassa määriteltyjen *vakavan haitan tyyppien välillä ei ole minkäänlaista hierarkiaa tai kronologista järjestystä*,⁹ joten niihin ei voida vedota sen osoittamiseksi, ettei hakijan asemalla ja henkilökohtaisilla olosuhteilla ole (alkuperämaan olosuhteisiin verrattuna) merkitystä seikkana, joka on otettava huomioon kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen

⁶ Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2013, L 180, s. 60).

⁷ Tuomio 29.7.2019, Torubarov (C-556/17, EU:C:2019:626, 64 kohta)

⁸ Tuomio 10.6.2021, Saksan liittotasavalta (Vakavan ja henkilökohtaisen vaaran käsite) (C-901/19, EU:C:2021:472, 41 kohta).

⁹ Ks. tältä osin Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (EASO), *Guide pratique de l'EASO: Conditions à remplir pour bénéficier de la protection internationale*, huhtikuu 2018, s. 27.

arvioimiseksi direktiivin 15 artiklan c alakohdan valossa. Päinvastoin tämä toteamus näyttää *tukevan tulkintaa, jonka mukaan ne on nimenomaisesti otettava huomioon* toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvassa arvioinnissa.

31. Näin ollen edellä mainituista seikoista näyttää ilmenevän, että sen arvioimiseksi, joutuuko hakija, jos hänet palautetaan alkuperämaahansa, todelliseen vaaraan kärsiä kyseisen direktiivin 15 artiklassa tarkoitettua vakavaa haittaa, on *aina otettava huomioon* sekä hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet että *kaikki* alkuperämaahan liittyvät *asiaan vaikuttavat tosiseikat* ja siten tarvittaessa myös ”alkuperämaan yleiset olosuhteet”.

2. *Vakavan haitan ilmenemismuodot voivat vastata samanaikaisesti useita eri perusteita, jotka on arvioitava kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta käsiteltäessä*

32. On kuitenkin syytä täsmentää, ettei tämä toteamus tarkoita, että edellä mainituille kahdelle seikalle (yhtäältä hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet ja toisaalta alkuperämaan yleiset olosuhteet) on välttämättä annettava kummallekin sama merkitys direktiivin 2011/95 15 artiklan a, b ja c alakohdassa koskevassa arvioinnissa. Unionin tuomioistuin on oikeuskäytännössään kiinnittänyt huomiota siihen, että näiden alakohdtien välillä on tiettyjä eroja, jotka käyn ensin lyhyesti läpi, jotta tarkasteluni olisi paremmin ymmärrettävissä.

33. Yhtäältä a alakohdassa mainittujen perusteiden eli ”kuolemanrangaistuksen tai teloituksen” ja b alakohdassa mainittujen perusteiden eli ”kidutuksen tai epäinhimillisen – – kohtelun” osalta on todettava, että nämä vakavat haitat kattavat tilanteita, joissa toissijaisen suojelun hakija joutuu juuri vaaraan kärsiä *tietyntyyppistä* haittaa.¹⁰ Toisaalta direktiivin 15 artiklan c alakohdassa määritelty haitta, joka on hakijan ”henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaava vakava ja henkilökohtainen vaara”, kattaa *yleisemmän* haitan vaaran. Sillä tarkoitetaan laajemmin siviilihenkilön ”henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaavaa – – vaaraa” eikä tiettyjä väkivaltaisuuksia. Lisäksi tämä vaara kuuluu aseellisen selkkauksen muodostamaan yleiseen tilanteeseen, jossa ilmenee ”mielivaltaista väkivaltaa”, mikä merkitsee, että väkivalta voi ulottua kyseisiin henkilöihin riippumatta heidän henkilökohtaisista olosuhteistaan.¹¹

34. Nämä erot eivät kuitenkaan sulje pois sitä, että vakavan haitan eri ilmenemismuotojen välillä voi olla *päällekkäisyyksiä* niin, että ne tietyissä tapauksissa *vastaavat samanaikaisesti useita eri perusteita*, joiden täyttyminen on arvioitava kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta käsiteltäessä.¹² Tästä syystä katson, että *kaikki olennaiset seikat*, jotka koskevat sekä hakijan asemaa ja henkilökohtaisia olosuhteita että alkuperämaan yleisiä olosuhteita, *on tutkittava ja arvioitava niiden vuorovaikutus huomioon ottaen*, ennen kuin määritetään, mikä vakavan haitan ilmenemismuoto parhaiten vastaa käsiteltävää tapausta direktiivin 2011/95 15 artiklan a, b tai c alakohdan perusteella.

35. Lisäksi on muistutettava, kuten unionin tuomioistuin on todennut, että direktiivin 15 artiklan c alakohdan viittaus ”vakavaan ja *henkilökohtaiseen* vaaraan” (kursivointi tässä) on ymmärrettävä siten, että se kattaa haitat, jotka kohdistuvat siviilihenkilöihin riippumatta heidän identiteetistään, kun käynnissä olevalle aseelliselle selkkaukselle tyypillisen mielivaltaisen väkivallan aste, jota arvioivat toimivaltaiset kansalliset viranomaiset, joiden käsiteltäväksi on saatettu toissijaista

¹⁰ Tuomio 10.6.2021, Saksan liittotasavalta (Vakavan ja henkilökohtaisen vaaran käsite) (C-901/19, EU:C:2021:472, 25 kohta).

¹¹ Tuomio 17.2.2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, 32–34 kohta).

¹² Ks. vastaavasti EASO, *Article 15, point c), de la directive qualification aux conditions que doivent remplir les demandeurs d'asile (2011/95/EU) – Analyse judiciaire*, tammikuu 2015, s. 16

suojelua koskeva hakemus, tai jäsenvaltion tuomioistuimet, joiden käsiteltäväksi on saatettu tällaisen hakemuksen hylkääminen, saavuttaa niin korkean tason, että on olemassa merkittäviä perusteita uskoa, että kyseiseen maahan tai tilanteen mukaan asianomaiselle alueelle palautettu siviilihenkilö joutuisi jo pelkästään sen takia, että hän on kyseisen maan tai alueen alueella, todelliseen direktiivin 15 artiklan c alakohdassa tarkoitettuun vakavaan vaaraan.¹³

36. Vaikka pitää paikkansa, että direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohta voi kattaa edellisessä kohdassa kuvatun kaltaisen poikkeuksellisen tilanteen, unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että kyseinen säännös voi koskea myös muita tilanteita, joissa mielivaltaisen väkivallan aste on pienempi mutta joissa *tämä vaara johtuu hakijan henkilökohtaisista olosuhteista*. Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on vahvistettu, direktiivin 15 artiklan c alakohtaa sovellettaessa on niin, että ”mitä paremmin hakija pystyy mahdollisesti näyttämään toteen, että vaara koskee *juuri häntä hänen henkilökohtaisille olosuhteilleensa ominaisten seikkojen takia*, sitä pienempää mielivaltaisen väkivallan astetta vaaditaan, jotta hän voisi saada toissijaista suojelua”¹⁴ (kursivointi tässä).

37. Kaikki nämä seikat viittaavat siihen, että arvioinnissa, jonka tarkoituksena on määrittää, voidaanko hakijalle myöntää direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohdan perusteella toissijaista suojelua, on välttämättä otettava huomioon paitsi alkuperämaan yleiset olosuhteet myös tarvittaessa hakijan asemaan ja henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvät seikat.

3. Joitakin periaatteita, joihin kansalliset viranomaiset voivat tukeutua täyttäessään tehtäviään

38. On todettava, että koska direktiiviin 2011/95, direktiiviin 2013/32 tai muihinkaan unionin oikeuden säännöksiin ei sisälly arviointimenettelyn rakennetta ja järjestelyä koskevia nimenomaisia ja yksityiskohtaisia sääntöjä siltä osin kuin on kyse direktiivin 2011/95 15 artiklassa tarkoitettun vakavan haitan eri muotojen keskinäisestä riippuvuudesta ja niiden arvioinnin kulusta, jäsenvaltioilla on lähtökohtaisesti tiettyä *harkintavaltaa* tältä osin.

39. Edellä esitetyistä päätelmistä, jotka perustuvat asian kannalta merkityksellisten säännösten tulkintaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella, voidaan nähdäkseni kuitenkin johtaa joitakin *periaatteita*, joiden avulla jäsenvaltioiden *harkintavaltaa voidaan rajata*. Koska näistä periaatteista voi olla apua kansallisille viranomaisille niiden täyttäessä tehtäviään, ne on syytä esitellä jäljempänä.

40. Ensinnäkin direktiivin 2011/95 15 artiklasta ilmenee, että unionin lainsäätäjä on tehnyt tarkoituksellisesti eron kyseeseen tulevien vakavan haitan ilmenemismuotojen välille. Kukin 15 artiklassa mainituista kolmesta vakavan haitan muodosta on toissijaisen suojeluaseman myöntämisen *itsenäinen peruste*. Näin ollen *kaikkien* 15 artiklan merkityksellisestä alakohdasta johtuvien vaatimusten on täytyttävä, ennen kuin tämä asema voidaan myöntää. Ei siis riitä, että täytetään *osittain* 15 artiklan yhden alakohdan ja *osittain* jonkin toisen alakohdan vaatimukset. Siitä huolimatta kyse voi olla *useiden* 15 artiklassa tarkoitettujen vakavien haittojen todellisesta vaarasta samanaikaisesti.

¹³ Tuomio 17.2.2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, 35 kohta) ja tuomio 10.6.2021, Saksan liittotasavalta (Vakavan ja henkilökohtaisen vaaran käsite) (C-901/19, EU:C:2021:472, 28 kohta).

¹⁴ Tuomio 17.2.2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, 39 kohta) ja tuomio 30.1.2014, Diakitė (C-285/12, EU:C:2014:39, 31 kohta).

41. Toiseksi ja edellä esitetystä riippumatta on niin, että tilanteessa, jossa kyseeseen voivat tulla useat direktiivin 2011/95 15 artiklassa tarkoitettut vakavat haitat, tietyt seikat voivat olla merkityksellisiä useiden vakavan haitan ilmenemismuotojen kannalta samanaikaisesti. Tässä tapauksessa *nämä asiaan vaikuttavat seikat on otettava huomioon kaikkien kyseeseen tulevien vakavan haitan ilmenemismuotojen arvioinnissa*. Kuten nimittäin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 29 kohdassa jo selitin, direktiivin 2011/95 4 artiklan 3 kohdassa veloitetaan ottamaan aina huomioon ”kaikki” siinä mainitut ”asiaan vaikuttavat tosiseikat”, hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet ja alkuperämaan yleiset olosuhteet mukaan luettuina. Tämän vaatimuksen mukaan ei olisi hyväksyttävää, että jäsenvaltion määrittävä viranomainen jättäisi tutkimatta ja arvioimatta tietyt mahdollisesti asiaan vaikuttavat seikat pelkästään sillä muodollisella perusteella, että hakija on vedonnut näihin seikkoihin yhden mahdollisesti merkityksellisen vakavan haitan ilmenemismuodon mutta ei sen jonkin toisen ilmenemismuodon osalta.

42. Kolmanneksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arvioinnissa on erotettava kaksi vaihetta.¹⁵ Ensimmäinen vaihe koskee niiden *tosiasiallisten olosuhteiden vahvistamista*, jotka voivat toimia hakemusta tukevina todisteina, kun taas toisessa vaiheessa on kyse näiden todisteiden *oikeudellisesta arvioinnista*, mikä tarkoittaa päätöksen tekemistä siitä, onko kyseessä olevan tapauksen tosiseikaston perusteella katsottava, että kansainvälisen suojelun myöntämisen aineelliset edellytykset täyttyvät. Direktiivin 2011/95 4 artiklan 1 kohdan mukaista yhteistyövaatimusta sovelletaan ensimmäisen vaiheen aikana, mutta ei toisen vaiheen aikana. Tämä *arvioinnin jakaminen kahteen eri vaiheeseen*, joissa kummassakin asetetaan hakijalle ja määrittäväälle viranomaiselle erilaiset velvoitteet, vahvistaa, ettei kyseinen viranomainen voi mahdollista oikeudellista luokittelua odottaessa jättää arvioimatta tiettyjä mahdollisesti asiaan vaikuttavia seikkoja. Näin meneteltäessä loukattaisiin periaatetta, jonka mukaan arvioinnissa on kaksi erillistä vaihetta, jotka on ymmärrettävästikin käytävä peräkkäin.

43. Neljänneksi yksi erityisen tärkeä seikka, joka on otettava huomioon arvioitaessa kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta direktiivin 2011/95 15 artiklan valossa – ja jota käsitellään tarkemmin jäljempänä toisen ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelun yhteydessä –, on se, miltä osin hakija *joutuu juuri vaaraan kärsiä tiettyntyyppistä haittaa*. Kuten unionin tuomioistuin on todennut, tällä ”henkilökohtaisuuden asteella” on tärkeä merkitys määrittäessä sitä, onko hakijan tilanteessa kyse paitsi kyseisen artiklan a ja b alakohdassa myös sen c alakohdassa määritellyistä vakavista haitoista. Oikeuskäytännössä kehitetty ”liukuva asteikko”, jota c alakohtaan on sovellettava, tarkoittaa, että ”mitä paremmin hakija pystyy mahdollisesti näyttämään toteen, että vaara koskee *juuri häntä hänen henkilökohtaisille olosuhteilleensa ominaisten seikkojen takia*, sitä pienempää mielivaltaisen väkivallan astetta vaaditaan, jotta hän voisi saada toissijaista suojelua”¹⁶ (kursivointi tässä). Toimivaltaisen viranomaisen on siis määritettävä henkilökohtaisuuden aste, jota käsiteltävässä asiassa vaaditaan.

44. SEUT 267 artiklan mukaisessa ennakkoratkaisumenettelyssä noudatettavan toimivallan jaon mukaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tarkistaa, täyttääkö lähestymistapa, jonka toimivaltainen viranomainen on käsiteltävässä asiassa valinnut pääasian kantajien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyssä, edellä mainitut unionin oikeuden vaatimukset.

¹⁵ Tuomio 22.11.2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744, 44 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja tuomio 2.12.2014, A ym. (C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 58 kohta).

¹⁶ Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 36 kohta.

4. Vastaus ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen

45. Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen ehdotan, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että direktiivin 2011/95 15 artiklaa, luettuna yhdessä sen 4 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että kunkin sellaisen kyseisen artiklan alakohdan osalta, josta tietyssä yksittäistapauksessa saattaa olla kyse, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arvioinnissa on otettava huomioon erityisesti kaikki 4 artiklan 3 kohdassa mainitut seikat, kuten hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet ja kaikki alkuperämaahan liittyvät asiaan vaikuttavat seikat, ja tämä arviointi on tehtävä kahdessa vaiheessa, joista ensimmäinen koskee niiden tosiasiallisten olosuhteiden vahvistamista, jotka voivat toimia hakemusta tukevinä todisteina, ja toinen näiden seikkojen oikeudellista arviointia, ilman että kaikkia 15 artiklan eri alakohtia on tarpeen arvioida.

C Toinen ennakkoratkaisukysymys

1. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa koskevan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön merkitys

46. Toisessa ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lähinnä tiedustele, onko direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohtaa tulkittava siten, että mainitussa säännöksessä tarkoitettun vakavan haitan vaaran määrittämiseksi on arvioitava hakijan asemaan ja henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvät seikat, ja onko tämä arviointi kattavampi kuin henkilökohtaisuutta koskevan edellytyksen tutkinta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiossa NA v. Yhdistynyt kuningaskunta tarkoitettulla tavalla.

47. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että kansallinen tuomioistuin haluaa erityisesti selvittää, voivatko muutkin henkilökohtaiset olosuhteet kuin pelkästään se, että henkilö on lähtöisin alueelta, jolla esiintyy kyseisessä tuomiossa tarkoitettua ”äärimmäisyyksiin menevää yleistä väkivaltaa” – jolloin väkivallan aste tietyssä maassa on sellainen, että henkilön poistamisella kyseiseen maahan rikottaisiin Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 3 artiklassa asetettua kidutuksen tai epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kieltoa –, olla asiaan vaikuttavia seikkoja, joihin voidaan vedota sen osoittamiseksi, että hänellä on aihetta pelätä joutuvansa kärsimään direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohtassa tarkoitettua vakavaa haittaa.

48. Tältä osin on muistutettava, että unionin tuomioistuin on todennut, että direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohta voi kattaa paitsi tilanteet, joissa esiintyy tietyn asteista mielivaltaista väkivaltaa, myös muut tilanteet, joissa väkivallan aste on pienempi mutta joissa vaara johtuu hakijan henkilökohtaiselle tilanteelle ominaisista seikoista. Kuten edellä ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelussa jo totesin,¹⁷ unionin tuomioistuin on oikeuskäytännössään täsmentänyt, että ”mitä paremmin hakija pystyy mahdollisesti näyttämään toteen, että vaara koskee *juuri häntä hänen henkilökohtaisille olosuhteilleen ominaisten seikkojen takia*, sitä pienempää mielivaltaisen väkivallan astetta vaaditaan, jotta hän voisi saada toissijaista suojelua” (kursivointi tässä). Tästä seuraa, että kyseisen säännöksen nojalla tehtävässä

¹⁷ Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 36 kohta.

arvioinnissa on mahdollista soveltaa ”liukuvaa asteikkoa”, joka perustuu mielivaltaisen väkivallan mahdollisten asteiden ja hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden mukaan tehtävään erotteluun, sen selvittämiseksi, voiko hakija saada kyseisessä säännöksessä tarkoitettua suojaa.

49. Siitä, onko hakijan asemaan ja henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvien seikkojen arviointi direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohtaa koskevan arvioinnin yhteydessä kattavampi kuin henkilökohtaisuutta koskevan edellytyksen tutkinta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiossa NA v. Yhdistynyt kuningaskunta tarkoitettulla tavalla, on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut 17.2.2009 antamassaan tuomiossa Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94), että direktiivin 2011/95 15 artiklan b alakohta olennaisilta osin vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa. Direktiivin 15 artiklan c alakohta sen sijaan on säännös, jonka sisältö poikkeaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan sisällöstä ja jota on näin ollen *tulkittava itsenäisesti ja siten, että samalla kunnioitetaan perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan Euroopan ihmisoikeussopimuksessa*.¹⁸ Yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt edellä mainittuun tuomioon NA v. Yhdistynyt kuningaskunta viitaten, että direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohdan, kun sitä luetaan yhdessä direktiivin 2 artiklan e alakohdan kanssa, edellä mainituista kohdista seuraava tulkinta on täysimääräisesti sopuinnassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kyseisen sopimuksen 3 artiklaa koskevan oikeuskäytännön kanssa.¹⁹

50. Lissabonin sopimuksen tultua voimaan perusoikeuskirjasta on tullut oikeudellisesti sitova, ja sillä on sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla, kuten SEU 6 artiklan 1 kohdasta ilmenee. Näin ollen perusoikeuskirjaa pidetään nykyään perusoikeuksien suojan ensisijaisena vertailukohtana unionin oikeusjärjestyksessä. Tämä käy nimenomaisesti ilmi direktiivin 2011/95 johdanto-osan 16 perustelukappaleesta. On kuitenkin täsmennettävä, että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa – ja siten asiaa koskevassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä – taatuilla perusoikeuksilla on *edelleen tärkeä merkitys* unionin oikeusjärjestyksessä. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa nimittäin määrätään, että siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa sopimuksessa.

51. Erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklasta on todettava, että siihen sisältyvä perusoikeus vastaa perusoikeuskirjan 4 artiklassa taattua perusoikeutta. Kuten ratkaisuehdotuksessani Saksan liittotasavalta (Vakavan ja henkilökohtaisen vaaran käsite) jo totesin, perusoikeuskirjan 4 artiklan merkitys ja ulottuvuus ovat siis samat kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan.²⁰ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö, johon tuomio NA v. Yhdistynyt kuningaskunta kuuluu, voi – erityisesti siltä osin kuin on kyse Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklasta – siten olla merkityksellinen tulkittaessa direktiivin 2011/95 säännöksiä.

2. Hakijan asemaan ja henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvien muiden seikkojen huomioon ottaminen

52. On kuitenkin syytä täsmentää, että koska direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohtaa on tulkittava *itsenäisesti*, kuten unionin tuomioistuin on todennut, henkilökohtaisten olosuhteiden arvioiminen kyseisen säännöksen kannalta ei rajoitu ainoastaan ”henkilökohtaisuutta” koskevan

¹⁸ Tuomio 17.2.2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, 28 kohta).

¹⁹ Tuomio 17.2.2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, 44 kohta).

²⁰ C-901/19 (EU:C:2021:116, 49 kohta).

edellytyksen tutkintaan edellä mainitussa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiossa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen vaikuttaa siltä, että henkilökohtaisten olosuhteiden arviointi direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohdan kannalta on kattavampi kuin henkilökohtaisuutta koskevan edellytyksen tutkinta.

53. Kuten edellä mainitussa ratkaisuehdotuksessani Saksan liittotasavalta (Vakavan ja henkilökohtaisen vaaran käsite)²¹ jo totesin, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee selvästi, että vaikka direktiivin 2011/95 15 kohdan c alakohdan soveltaminen ei alkuvaiheessa edellytä hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden tutkimista, myöhemmässä vaiheessa kyseistä säännöstä on kuitenkin luettava yhdessä direktiivin 4 artiklan 4 kohdan kanssa, ja hakijaa koskevat henkilökohtaiset seikat voidaan tarvittaessa ottaa huomioon arvioitaessa 15 artiklan c alakohdassa tarkoitettun vakavan ja henkilökohtaisen vaaran olemassaoloa.²²

54. Direktiivin 2011/95 4 artiklan 4 kohdan mukaan ”*se seikka, että hakija on jo joutunut vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa tai että häntä on suoraan uhattu vainolla tai tällaisella haitalla*, on vakava osoitus hakijan perustellusta pelosta joutua vainotuksi tai todellisesta vaarasta joutua kärsimään vakavaa haittaa, jollei ole perusteltua syytä olettaa, ettei tämä vaino tai vakava haitta tule toistumaan” (kursivointi tässä). Näin ollen ei ole mahdotonta, että direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohdassa tarkoitettun vakavan ja henkilökohtaisen vaaran tunnistaminen voi perustua *samanlaisiin seikkoihin* kuin ne, jotka otetaan huomioon sellaisten 15 artiklan b alakohdassa tarkoitettujen kidutusta tai epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua merkitsevien tekojen tunnistamisessa, joiden vaaralle hakijan on osoitettava olevansa erityisesti alttiina.

55. Myönnän myös pitäväni vakuuttavana Saksan hallituksen esittämää tulkintaa, jonka mukaan huomioon on otettava myös tietyt sellaiset hakijan asemaan ja henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvät seikat, jotka *voivat lisätä vaaraa joutua väkivallan uhriksi* kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä.²³ Näihin seikkoihin kuuluu erityisesti *ammatti*, jos esimerkiksi lääkäri, asianajaja tai tulkki on alttiina erityisille vaaroille ammattitoimintansa takia. Vaikka on *mahdotonta luetella tyhjentävästi* kaikkia niitä seikkoja, jotka voivat lisätä vaaraa henkilön joutumisesta väkivallan uhriksi, mielestäni tässä noudatettava lähestymistapa on riittävän selvä, jotta toimivaltaiset viranomaiset voivat kiinnittää siihen huomiota.

3. Vastaus toiseen ennakkoratkaisukysymykseen

56. Edellä esitetyistä syistä katson, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että direktiivin 2011/95 15 artiklaa, luettuna yhdessä sen 4 artiklan 3 ja 4 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet, ammatti mukaan luettuna, on otettava huomioon kyseisen direktiivin 15 artiklan c alakohtaa koskevassa arvioinnissa, jos nämä seikat lisäävät erityistä riskiä siitä, että hakija joutuu henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaavaan vakavaan ja henkilökohtaiseen vaaraan, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä.

²¹ C-901/19 (EU:C:2021:116, 24 kohta).

²² Tuomio 17.2.2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, 39 ja 40 kohta).

²³ Ks. vastaavasti Storey, H., *EU immigration and asylum law*, Hailbronner, K. ja Thym, D. (toim.), München, 2016, D III osa, 15 artikla, s. 1238, 16 kohta, jossa todetaan, että direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohta voi suojata henkilöitä, jotka pystyvät todistamaan, että heitä uhataan heidän ”henkilökohtaisten ominaisuuksiensa” vuoksi.

D Kolmas ennakkoratkaisukysymys

57. Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin haluaa lähinnä selvittää, onko direktiivin 2011/95 15 artiklan b alakohtaa tulkittava siten, että edellä mainittua liukuvaa asteikkoa, jota sovelletaan kyseisen artiklan c alakohtaa koskevassa arvioinnissa, on sovellettava myös b alakohtaa koskevassa arvioinnissa.

58. Tältä osin on huomautettava, että kyseinen liukuva asteikko koskee *mielivaltaisen väkivallan astetta* kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä, ja sen avulla voidaan määrittää, onko mielivaltainen väkivalta kyseisessä yksittäistapauksessa sen asteista, että se voi aiheuttaa siviilihenkilön henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaavan vakavan ja henkilökohtaisen vaaran siten, että kyseisen henkilön osalta on merkittäviä perusteita uskoa, että jos hänet palautetaan alkuperämaahansa, hän *joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä* direktiivin 2011/95 2 artiklan f alakohdassa, luettuna yhdessä sen 15 artiklan c alakohdan kanssa, tarkoitettua *vakavaa haittaa*.

59. Kyseisen direktiivin 15 artiklan a ja b alakohdassa mainitut vakavat haitat sitä vastoin kattavat toisenlaiset tilanteet, joissa *juuri* hakija joutuu henkilökohtaisille olosuhteille omiaisten seikkojen takia *vaaraan kärsiä haittaa*, mikä edellyttää tiettyä henkilökohtaisuuden astetta.

60. Koska 15 artiklan b alakohdassa ei edellytetä, että kyseessä on oltava tilanne, jossa esiintyy tietynasteista mielivaltaista väkivaltaa, mielestäni tällä liukuvalla asteikolla *ei ole merkitystä* b alakohtaa koskevan arvioinnin kannalta.

61. Näistä syistä kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että direktiivin 2011/95 15 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että liukuvaa asteikkoa, jota unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sovelletaan c alakohtaa koskevassa arvioinnissa, *ei sovelleta* ensin mainittuun säännökseen.

E Neljäs ennakkoratkaisukysymys

62. Neljännessä ennakkoratkaisukysymyksessään kansallinen tuomioistuin lähinnä pohtii, voidaanko arvioitaessa sitä, onko hakijalle myönnettävä direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohdan perusteella suojelua, ottaa huomioon alkuperämaassa oleva *humanitaarinen hätätilanne*.

63. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otettu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita nämä tarvitsevat ratkaistakseen niiden käsiteltäviksi saatetut asiat.²⁴ Tässä yhteistyössä kansallinen tuomioistuin, jossa asia on vireillä, voi asian erityspiirteiden perusteella parhaiten arvioida, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. On kuitenkin niin, että unionin tuomioistuimen on oman toimivaltaisuutensa arvioimiseksi tarvittaessa tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin on esittänyt ennakkoratkaisukysymyksen, ja erityisesti *ratkaistava, onko siltä pyydytyllä unionin oikeuden tulkinnalla yhteys pääasian tosiseikkoihin ja kohteeseen*, jottei se päädy antamaan neuvoa-antavia lausuntoja yleisluonteisista tai hypoteettisista kysymyksistä. Jos ilmenee, että esitetty kysymys ei selvästikään ole

²⁴ Tuomio 20.12.2017, Global Starnet (C-322/16, EU:C:2017:985, 17 kohta).

merkityksellinen kyseisen asian ratkaisemisen kannalta, unionin tuomioistuimen on todettava, että lausunnon antaminen raukeaa.²⁵ Kuten jäljempänä selitän, neljännen ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelussa tulee esiin ongelmia, jotka ovat mielestäni niin ylitsepääsemättömiä, ettei tätä kysymystä voida mielestäni ottaa tutkittavaksi ennakkoratkaisupyynnön huolellisesta ja hyväntahtoisesta lukemisesta huolimatta.

64. Ensinnäkään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei mainitse nimenomaisesti, *mitä* direktiivin 2011/95 15 artiklan *alakohtaa* kysymys koskee. Asiayhteydestä, jossa kysymys on esitetty, käy kuitenkin ilmi, että se koskee kyseisen artiklan c alakohdan tulkintaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei myöskään selitä, *miten viittaus ”humanitaariseen tilanteeseen” on ymmärrettävä*. Ennakkoratkaisupyynnössä esitetyistä perusteluista voidaan kuitenkin päätellä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa olosuhteisiin, joille on ominaista *huutava pula peruspalveluista, kuten ravinnosta, vedestä tai sairaanhoidosta*, jolloin kyseessä on ilmeinen ”humanitaarinen hätätilanne”. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olisikin mielessään tarkoittanut juuri tällaisia olosuhteita, on kuitenkin todettava, että *ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene, että kantajat ovat nimenomaan tällaisessa tilanteessa*. Pelkkä yleinen viittaus kansainvälisten järjestöjen laatimiin raportteihin, jotka koskevat alkuperämaan yleisiä olosuhteita, eivät voi korvata hakijan olosuhteiden tapauskohtaista arviointia.

65. Vaikka nimittäin kantajat ovat ilmoittaneet, että ”yhtenä syynä [heidän] lähtöönsä olivat vaikeat elinolosuhteet, kuten se, ettei heillä ollut käytettävissään polttoainetta, juomavettä eikä sähköä”, on kuitenkin niin, että direktiivissä 2011/95 asetetaan *vakavan haitan vaaralle tiukat vaatimukset*.²⁶ Kuten unionin tuomioistuin on useaan kertaan korostanut, kyseisessä direktiivissä velvoitetaan jäsenvaltiot yksilöimään ”kansainvälistä suojelua *todella tarvitsevat* henkilöt” (kursivointi tässä).²⁷ Tässä hengessä unionin tuomioistuin on todennut kolmannen maan kansalaisten terveydentilan heikentymisen vaarasta, että ”alkuperämaan terveydenhoitojärjestelmän yleiset puutteet” *eivät kuulu kyseisen direktiivin 15 artiklan c alakohdan soveltamisalaan*.²⁸ Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että pelkkä tietyn maan ”yleiseen tilanteeseen liittyvän vaaran” objektiivinen toteaminen ei lähtökohtaisesti riitä osoittamaan toteen, että direktiivin 15 artiklan c alakohdassa asetetut edellytykset täyttyvät tietyn henkilön osalta.²⁹

66. Tätä tulkintaa tukee direktiivin johdanto-osan 35 perustelukappale, josta ilmenee, että ”vaarat, joille jonkin maan väestö tai väestön osa on yleisesti alttiina, *eivät tavallisesti itsessään aiheuta* henkilökohtaista uhkaa, joka täyttäisi vakavan haitan edellytykset” (kursivointi tässä). Edellä esitetystä seuraa, että kantajien kuvaaman kaltaista tilannetta ei voida pitää direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohdassa tarkoitettuna tapauksena, olivatpa olosuhteet kyseisten henkilöiden kannalta kuinka vaikeat tahansa. Näistä syistä vaikuttaa vähintäänkin kyseenalaiselta, onko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämällä kysymyksellä yhteyttä käsiteltävän asian tosiseikkoihin. Neljäs kysymys näyttää siten olevan hypoteettinen.

²⁵ Tuomio 24.10.2013, Stoilov i Ko (C-180/12, EU:C:2013:693, 38 kohta).

²⁶ Tuomio 17.2.2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, 37 kohta).

²⁷ Tuomio 30.1.2014, Diakité (C-285/12, EU:C:2014:39, 33 kohta); tuomio 18.12.2014, M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, 37 kohta) ja tuomio 10.6.2021, Saksan liittotasavalta (Vakavan ja henkilökohtaisen vaaran käsite) (C-901/19, EU:C:2021:472, 44 kohta).

²⁸ Tuomio 18.12.2014, M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, 31 kohta).

²⁹ Tuomio 17.2.2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94, 37 kohta).

67. Toiseksi on todettava, ettei ennakkoratkaisupyynnöstä ilmene, että pääasiassa kyseessä olevat humanitaariset olosuhteet ovat *suora tai välillinen seuraus vakavaa haittaa aiheuttavan toimijan toiminnasta*, kuten esitetyssä kysymyksessä oletetaan. Ennakkoratkaisupyynnössä ei täsmennetä, kuka tämä toimija on, mistä tämän toimijan konkreettiset teot ja/tai laiminlyönnit muodostuvat, ovatko ne tahallisia vai tahattomia ja mikä yhteys näillä teoilla ja/tai laiminlyönneillä tarkalleen on kyseisiin humanitaarisiin olosuhteisiin. Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan toissijaista suojelua voidaan myöntää vain, jos *vaara johtuu* direktiivin 2011/95 6 artiklassa tarkoitettun toimijan *tahallisesta menettelystä*.³⁰ Unionin tuomioistuimen mukaan se, että kyseinen säännös sisältää luettelon vakavaa haittaa aiheuttavista toimijoista, ”vahvistaa ajatusta siitä, että *tällaisten haittojen on aiheuduttava kolmannen toiminnasta*” (kursivointi tässä).³¹

68. Kyseisen direktiivin 15 artiklan c alakohdan yhteydessä tämä tarkoittaa sitä, että suojelua voidaan myöntää silloin, kun vakava ja henkilökohtainen vaara *on riittävän suora seuraus* mielivaltaisesta väkivallasta. Koska käsiteltävässä asiassa on niin, että tarvittavat tiedot kantajien erityistilanteesta ja etenkin *väitetysti osallisina olevien toimijoiden tarkasta henkilöllisyydestä* puuttuvat, ennakkoratkaisukysymykseen ei ole mahdollista vastata muutoin kuin hypoteettisten pohdintojen pohjalta, mikä edellä tämän ratkaisuehdotuksen 63 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan ei tule kysymykseen.

69. Kolmanneksi ennakkoratkaisupyynnöstä syntyy väkisinkin sellainen vaikutelma, että sen todellisena tarkoituksena on pyytää unionin tuomioistuinta *sisällyttämään* direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohtaan *lisävaatimuksia*, vaikka kyseisen säännöksen sanamuoto on selvä ja yksiselitteinen. On nimittäin selvää, ettei kyseisessä säännöksessä mainita humanitaarista hätätilannetta niiden tapausten joukossa, joissa oikeus toissijaiseen suojeluun voidaan myöntää. Jo kyseisen säännöksen sanamuoto on esteenä tulkinnalle, jonka mukaan tällainen tapaus voitaisiin sisällyttää sen soveltamisalaan. Näin ollen katson, että humanitaarinen hätätilanne *ei kuulu kyseisen säännöksen soveltamisalaan*.³²

70. Lisäksi vaikuttaa siltä, että tällainen tulkinta, sikäli kuin unionin tuomioistuin sitä harkitsisi, voisi paitsi osoittautua edellä esitetyistä syistä ongelmalliseksi myös aiheuttaa *kansallisille viranomaisille soveltamisvaikeuksia*, varsinkin kun on epäselvää, miten nämä lisävaatimukset – jotka olisi vahvistettava oikeuskäytäntöitse – sisällytettäisiin direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohtaan. Erityisesti humanitaarisen hätätilanteen suhde kyseisessä säännöksessä nimenomaisesti mainittuihin vaatimuksiin herättäisi useita kysymyksiä. Tällaiseen lähestymistapaan liittyvät ongelmat osoittavat mielestäni selvästi, ettei unionin lainsäätäjän tarkoituksena ole voinut olla se, että kyseisen säännöksen soveltamisalan tällainen laajentaminen hyväksytään muuten kuin muutossäädöksellä.³³ Mielestäni yksin unionin lainsäätäjän asiana on turvata oikeusvarmuus muuttamalla tarpeen mukaan direktiiviä 2011/95.

71. Edellä esitetyistä syistä ehdotan, että unionin tuomioistuin jättää neljännen kysymyksen tutkimatta.

³⁰ Tuomio 18.12.2014, M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, 31 kohta).

³¹ Tuomio 18.12.2014, M'Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, 35 kohta).

³² Tässä on havaittavissa tiettyä analogiaa edellä tämän ratkaisuehdotuksen 65 kohdassa mainittuun oikeuskäytäntöön, jonka mukaan erityistapaukset eivät kuulu direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohdan soveltamisalaan.

³³ Ratkaisuehdotuksessani Saksan liittotasavalta (Vakavan ja henkilökohtaisen vaaran käsite) (C-901/19, EU:C:2021:116, 56 kohta) totesin, että direktiivin 2011/95 15 artiklan c alakohta on syntynyt kompromissina jäsenvaltioiden välillä. Kyseisen säännöksen syntyhistoria nimittäin osoittaa, että siitä on ollut erimielisyyttä neuvostossa (ks. tästä edellä alaviitteessä 23 mainittu Storey, H., s. 1235, 6 kohta).

F Ratkaisuehdotus

72. Edellä esitettyjen seikkojen valossa ehdotan, että unionin tuomioistuimien vastaa Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenboschin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittämiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU 15 artiklaa, luettuna yhdessä sen 4 artiklan 3 kohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

kunkin sellaisen kyseisen artiklan alakohdan osalta, josta tietyssä yksittäistapauksessa saattaa olla kyse, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arvioinnissa on otettava huomioon erityisesti kaikki 4 artiklan 3 kohdassa mainitut seikat, kuten hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet ja kaikki alkuperämaahan liittyvät asiaan vaikuttavat seikat, ja tämä arviointi on tehtävä kahdessa vaiheessa, joista ensimmäinen koskee niiden tosiasiallisten olosuhteiden vahvistamista, jotka voivat toimia hakemusta tukevinä todisteina, ja toinen näiden seikkojen oikeudellista arviointia, ilman että kaikkia 15 artiklan eri alakohtia on tarpeen arvioida.

2) Direktiivin 2011/95 15 artiklaa, luettuna yhdessä sen 4 artiklan 3 ja 4 kohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet, ammatti mukaan luettuna, on otettava huomioon kyseisen direktiivin 15 artiklan c alakohtaa koskevassa arvioinnissa, jos nämä seikat lisäävät erityistä riskiä siitä, että hakija joutuu henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaavaan vakavaan ja henkilökohtaiseen vaaraan, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä.

3) Direktiivin 2011/95 15 artiklan b alakohtaa

on tulkittava siten, että

liukuvaa asteikkoa, jota unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sovelletaan c alakohtaa koskevassa arvioinnissa, ei sovelleta ensin mainittuun säännökseen.

4) Neljäs ennakkoratkaisukysymys on jätettävä tutkimatta.